

KLAIPĖDA UNIVERSITY

Elena Matulionienė

**THE DEVELOPMENT OF TEXTILE POCKETS
OF THE NATIONAL COSTUME
OF LITHUANIA MINOR**

Summary of Doctoral Dissertation
Humanities, Ethnology (07H)

Klaipėda, 2018

The doctoral dissertation has been prepared at Klaipėda University in 2011–2018 and will be defended at Klaipėda University in accordance with permission for Doctoral Studies granted to Vytautas Magnus University in conjunction with Klaipėda University and the Lithuanian Institute of History by the Order of the Republic of Lithuania Minister of Education and Science No. V-574, 17 July 2017.

Scientific supervisor

prof. dr. Rimantas Balsys (Klaipėda University, Humanities, Ethnology – 07H).

The doctoral dissertation will be defended at the Defence Board of Vytautas Magnus University, Klaipėda University and the Institute of Lithuanian History, in the Field of Ethnology Science:

Chairperson

assoc. prof. dr. Lina Petrošienė (Klaipėda University, Humanities, Ethnology – 07H);

Members:

prof. dr. Gražina Kazlauskienė (Vytautas Magnus University, Humanities, Ethnology – 07H);

dr. Vida Savoniakaitė (The Lithuanian Institute of History, Humanities, Ethnology – 07H);

dr. Žilvytis Bernardas Šaknys (The Lithuanian Institute of History, Humanities, Ethnology – 07H);

dr. Vita Ivanauskaitė-Šeibutienė (The Institute of Lithuanian Literature and Folklore, Humanities, Ethnology – 07H).

The doctoral dissertation will be defended in a public meeting of the Defence Board in the Field of Ethnology, in A. Jakulis Room (106) of the Faculty of Social Sciences and Humanities, Klaipėda University, at 15 p.m. on the 28th of September 2018.

Address: Salomėjos Nėries str. 5, LT-92227, Klaipėda, Lithuania.

The summary of doctoral dissertation was sent out on the 28th August, 2018.

The dissertation is available at Klaipėda University, the Lithuanian Institute of History, and Vytautas Magnus University Libraries.

KLAIPĖDOS UNIVERSITETAS

Elena Matulionienė

**MAŽOSIOS LIETUVOS TAUTINIO KOSTIUMO
TEKSTILINIŲ KREPŠELIŲ RAIDA**

Daktaro disertacijos santrauka
Humanitariniai mokslai, etnologija (07H)

Klaipėda, 2018

Mokslo daktaro disertacija rengta 2011–2018 metais Klaipėdos universitete pagal Vytauto Didžiojo universitetui su Klaipėdos universitetu ir Lietuvos istorijos institutu LR švietimo ir mokslo ministro 2017 m. liepos 17 d. įsakymu V-574 suteiktą doktorantūros teisę.

Mokslinis vadovas

prof. dr. Rimantas Balsys (Klaipėdos universitetas, humanitariniai mokslai, etnologija 07H).

Mokslo daktaro disertacija ginama Vytauto Didžiojo universiteto, Klaipėdos universiteto ir Lietuvos istorijos instituto Etnologijos mokslo krypties taryboje:

Pirmininkė

doc. dr. Lina Petrošienė (Klaipėdos universitetas, humanitariniai mokslai, etnologija 07H);

Nariai:

prof. dr. Gražina Kazlauskienė (Vytauto Didžiojo universitetas, humanitariniai mokslai, etnologija 07H);

dr. Vida Savoniakaitė (Lietuvos istorijos institutas, humanitariniai mokslai, etnologija 07H);

dr. Žilvytis Bernardas Šaknys (Lietuvos istorijos institutas, humanitariniai mokslai, etnologija 07H),

dr. Vita Ivanauskaitė-Šeibutienė (Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, humanitariniai mokslai, etnologija 07H).

Daktaro disertacija bus ginama viešame Etnologijos mokslo krypties doktorantūros tarybos posėdyje 2018 m. rugsėjo 28 d. 15 val. Klaipėdos universiteto Socialinių ir humanitarinių mokslų fakultete dr. A. Jakulio 106 auditorijoje.

Adresas: Salomėjos Nėries g. 5, LT-92227, Klaipėda, Lietuva.

Daktaro disertacijos santrauka išsiųsta 2018 m. rugpjūčio 28 d.

Disertaciją galima peržiūrėti Klaipėdos universiteto, Lietuvos istorijos instituto ir Vytauto Didžiojo universiteto bibliotekose.

INTRODUCTION

National costumes, as any other clothing, consist of separate parts, which, combined into a single unit, constitute a certain style. All parts of the costume are the elements of a particular fashion, they reflect the idea, attitude, and values. Studies of the costumes of Lithuania and other nations reveal the similarities and differences between the elements of clothing parts. Although the whole ensemble of the European national costume usually consists of the same parts that are influenced by customs, culture and climate of a particular country, the individual elements of costumes of different nations vary in shape and colour combinations. Among the clothing ensembles, apart from the main clothing elements that perform warmth-preserving, aesthetic, social, etc. functions as well as indicate the economic, social and marital (female headwear) status, there are the *secondary additions*, textile embellishments (accessories) that are not always immediately noticeable. Some of them are not only fancy but also practical additions to the costume (sacks, attachable pockets), they are usually worn underneath the upper garment and their purpose is similar to the purpose of purses and handbags – for women to carry small items. These handicrafts vary in shape, colours and patterns of decoration, but due to the specifics of their wearing, they are less noticeable, less frequently noted (photographed, drawn), described and studied.

Until now, the researchers interested in the Lithuanian national costume have been mostly focused on the problems of national clothing: the origins of creation, conceptions and interpretations, the relation between the concept of nationality and national costume. This research presents a textile detail which today has become almost compulsory in the ensemble of the national costume of Lithuania Minor and which helps to identify that the costume belongs to particular regions even without comprehensive knowledge of the composition of the national costume. A textile pocket of the national costume of Lithuania Minor is (should be) created (reconstructed) on the basis of the characteristics of textile pockets of historical clothing of *Lietuvinkės* (female inhabitants of Lithuania Minor). First of all, an analysis of textile pockets of *Lietuvinkės* in the context of textile pockets of historical folk and upper class clothing of Lithuania and neighbouring nations has been

carried out. The development of textile pockets of the national costume of Lithuania Minor is studied in the context of *Lietuvininkės*' pockets.

The problem of the research: whether wearing and decoration of textile handiworks (pockets) of local residents *Lietuvininkės* of Lithuania Minor were related (directly or indirectly) to the expression of identity (being Lithuanian), or was it just a copy of handicrafts of similar purpose from neighbouring nations; whether and, if so, in what way varied the characteristics of these handicrafts during the periods when historical folk clothing (17th–early 20th centuries) and the national costume (late 20th–21st centuries) were worn.

The hypothesis: *Lietuvininkės*' textile pockets performed not only practical function, they were also fashionable, fancy additions to apparel and the elements of expressing identity; their characteristics could have been influenced by the urban and manor fashion and by handiwork of other nations that reached Lithuania Minor through the extensive trade exchanges and through the migration of inhabitants.

The object: the object of the research is textile pockets which, in a broad sense, can be divided into groups of items of two different periods which, due to different political systems, were related to the change in the everyday life:

- 1) Textile pockets of the 17th–early 20th centuries of the historical clothing of Lithuanians of Lithuania Minor;
- 2) Textile pockets of the late 20th–21st centuries worn with the national costume of Lithuania Minor and with the contemporary clothing of ethnic (ethnized) style.

Purpose: to study the development of textile pockets of the national costume of Lithuania Minor in the context of characteristics of historical clothing of *Lietuvininkės* and neighbouring nations as well as in the context of characteristics of pockets of upper class clothing.

Tasks:

1. To register all in Lithuanian museums and in private collections preserved textile pockets that belong to folk clothing and to the national costumes of *Lietuvininkės* and other regions of Lithuania, and to classify them according to the period, territory and technological and decoration characteristics.

2. To disclose the similarities and differences between the textile pockets of historical folk clothing of *Lietuvininkės* and neighbouring nations, to evaluate the opportunities of their origins, transfer and interception.

3. To compare the characteristics of examples of *ridiculi* pockets worn in Lithuania and in neighbouring countries with historical upper class clothing as well as the characteristics of textile pockets worn with historical folk clothing with the characteristics of textile pockets of the national costume of Lithuania Minor.

4. To identify the trends of development of textile pockets of the national costume of Lithuania Minor.

5. To analyse the current situation (of the years 2000-2017) in the production and wearing of textile pockets of the national costume of Lithuania Minor. To identify their relation to museum material and handicrafts of the neighbouring countries.

Novelty and relevance of the research

National costumes have been investigated in dissertations, monographs and articles written by Vida Savoniakaitė (1996), Irma Šidiškienė (2005), Teresė Jurkuvienė (2011) and other authors. However, a specific detail of the costume – textile pocket (*delmonas*), which is especially characteristic to the Western region of Lithuania, has not been thoroughly investigated. So far only a few review articles have been published. Among the studies that must be mentioned there are the publications by Jurkuvienė (Jurkuvienė 1988; 2006), articles by Šidiškienė¹, publications of primary research by Matulionienė². The issue is relevant because in order to maintain the continuity of the existing ethno-cultural heritage comprehensive research is needed. Only then it is possible to provide field-recommendations and suggestions for today's creators.

The defended statements:

1. The characteristics of textile pockets of Lithuania Minor are influenced by textile pockets of the neighbouring nations and upper class fashion.

2. The production and wearing of textile pockets is one of the ways how *Lietuvininkės* expressed themselves in order to resist the assimilation (with Samogitians or Germans).

¹ Šidiškienė 1995: 547–595; 1997: 210–316.

² Matulionienė 1995: 595–608; 1997: 60–64; 1997: 53–57; 2005a; 2005b.

Data collection methods

1. Field research methods (observation, interviews, and questionnaires) are used to determine the motivation, characteristics of practice, periodicity, apparent and implicit influence of persons involved in the production and wearing of pockets as well as the symbolic meanings of decoration elements of pockets.
2. The visual research method (taking photographs) is used to register the facts and circumstances of wearing of textile pockets and the characteristics of textile pockets.

Data analysis methods

1. The comparative historical (the materials accumulated in museums are compared to iconographic materials; present-day textile pockets of the national costume of Lithuania Minor are compared to museum examples; Lithuanian material is compared to analogous examples of the neighbouring nations and upper class fashion).
2. The method of mathematical analysis is applied to carry out the quantitative recording and accounting of facts (the remaining items of pockets, the mention of places of their wearing) and to determine the relative distribution of the objects under investigation in the territorial and chronological aspects.
3. The analytical descriptive method is used to accomplish the analysis of the collected data (the data collected by means of the mathematical analysis are analysed: the peculiarities of colours, shapes, sizes, composition of patterns, other technologies and decoration; the condition of the object under investigation – museum exhibits and private pockets – is defined) in order to determine the general characteristics under the conditions of particular place and time.
4. The cartographic method is used to determine the regional and territorial distribution of *Lietuvininkės*' textile pockets and the distribution areas of textile pockets of the neighbouring countries.

Research results

The visualization of all textile pockets (97 items) of historical folk clothing of Lithuania Minor, extant in Lithuanian and foreign museums, private collections and archives as well as recorded in the iconographic sources, and their classification according to the technological and decoration characteristics have revealed that most (80%) pockets were abundant-

ly decorated by using various embroidery techniques (over 50% were embroidered in cross stitch, the other were embroidered in decorative and machine stitch, carpet stitch, by using glass beads and by mixing the techniques). The fanciest pockets were made in the late 19th–early 20th centuries (1st–3rd decades), while a few pockets least decorated with embroidery survived from the 1st and 4th decades of the 20th century. The techniques of decoration and the materials (fabrics, textile haberdashery, glass beads), elements and technologies used in their production and decoration provide some particular information (in the form of authentic examples) of homemade and factory fabrics used in the environment of pocket-makers. This information is applicable when the equivalents and variations of textile pockets and other parts of the national costume of Lithuania Minor that would reflect the characteristics of historical clothing of *Lietuvininkės* are created.

The analysis of the local names of textile pockets enables to state that the name of a pocket depended not only on the area where it was worn, but also on the ethnic group of a person who had indicated the name of a pocket.

The research reveals that the main decoration patterns of *Lietuvininkės*' pockets are the representation of flora in the form of bouquets, twigs, trees, flowers and wreaths. These patterns are also frequent in the decoration of folk and upper class pockets of the neighbouring nations. The published embroidery drawings were used by the upper class as well as the lower class. The variation of the ornament could have appeared after one artist had embroidered a few pockets based on the example of an already existing demand, or after several embroiderers had liked and copied one composition. In the early 20th century such handicrafts were produced not only for personal needs but also for sale. The research confirms the partial influence of international relations and upper class fashion on the formation and change of decoration of folk costume.

The continuation of tradition – decorating with compositions of flora patterns – is noted in *delmonas* created by self-taught handicraft makers, folk craftsmen and textile artists of the late 20th–early 21st centuries.

The examples similar in their characteristics to textile pockets of Lithuania Minor (late 19th–early 20th centuries) were found in Germany (Bavaria, Dachau, from the middle of the 19th century). These handicrafts could have reached Lithuania Minor together with colonists who moved to Lithuania

Minor (in 1710-1736) from the German-Austrian border (Salzburg). The identical principles of composition of decoration patterns on textile pockets have been noted, however the construction of German pockets is closer to the way upper class pockets are constructed. The sophisticated shapes of polygonal *Lietuvininkės*' textile pockets repeat the silhouettes of pockets worn in the 18th-19th centuries by the upper class ladies of England, France, Norway, and Germany. Late historical clothing of *Lietuvininkės* (late 19th-early 20th centuries) is distinguished from the clothing of other ethnographic regions of Lithuania by its dark colouring, the abundance of factory-made and manufactured fabrics; its models of skirts and jackets are very close to the festive outfit of Dutch peasants living in this country. Unexpected sameness is noted between textile pockets of the late 19th-early 20th centuries of *Lietuvininkės* and Ukrainian women (Poltava, Luhansk region). Made in the same period, pockets are decorated with machine stitch in minimalist ornament. Similar scenes of decoration, identical composition of patterns, only silhouettes of pockets vary (*Lietuvininkės*' pockets are polygonal in shapes). A variation of a single textile pocket, sewn from profiled fabric remnants, has been detected in the Ukrainian (Poltava) region. These facts confirm the influence of international relations on the formation of the historical folk clothing and at the same time on the formation of the characteristics of the parts of the national costume that is created on the basis of historical folk clothing.

The results of the field research reveal that the biggest group of informants who wore textile pockets in the 21st century is comprised of female members of amateur performers of folklore groups, folk songs and dances, choir collectives of Lithuania Minor who wore their textile pockets with the national costume of Lithuania Minor as its compulsory part. In this case, the wearer's attitude towards a pocket is identical to the assessment of the entire costume, or its characteristics must meet personal aesthetic requirements. Customers purchasing personal national costumes (and pockets) of Lithuania Minor usually have visions of the characteristics of the costume and pocket, or they develop these characteristics during the consultation when purchasing a costume. The exceptional attention to decoration of a pocket and the ascribed symbolic meanings have been observed when personal textile pocket is made (ordered to be made). A pocket, as a conscious expression of belonging to Lithuania Minor, is worn not only with the national costume but also with daily or contemporary festive outfits.

The structure of the doctoral thesis

The dissertation consists of an introduction, an overview of the research sources and studies, three parts, conclusions, the list of references and other sources, and appendices.

In the introduction, the research problem is established, the object of the research is identified, the purpose is defined, the tasks are formulated, the chosen methods are described, the sources and references are reviewed, and the theoretical approaches used by the researcher are introduced.

The first part. The area of textile pockets of historical folk clothing of Lithuania Minor is defined and the periodization of their production and wearing is identified. The localisation and the periods of production of the authentic textile pockets of Lithuania Minor extant in museums and in private collections are presented. The distribution areas and the periods of wearing of textile pockets of historical folk clothing of other ethnographic regions of Lithuania are discussed. The distribution area and the periods of production of textile pockets of historical folk clothing and historical clothing of the upper class of the neighbouring nations (Estonian, Finnish, Swedish, Norwegian, Russian, Ukrainian, Dutch, and German) are presented. The territories with the earliest recorded facts of producing and wearing of this kind of handicraft are identified. The question of the origins of *Lietuvininkės'* textile pockets in the context of international area and periodization of these handicrafts is being raised.

The second part. The question on the origins of textile pockets of historical folk clothing of Lithuania Minor is being studied with reference to the technological (design, shape and size) and decoration (colour, ornamentation) characteristics of these handicrafts. Textile pockets belonging to Lithuania Minor, other regions of Lithuania, neighbouring countries and to historical clothing of the upper class are compared in terms of the ways of wearing, purpose, production methods and decorations.

The third part. The development of textile pockets of the national costume of Lithuania Minor is studied in the context of the characteristics of textile pockets of historical folk clothing of Lithuania Minor. The symbolic meanings of wearing and decoration of this handicraft are analysed in terms of motivation and expression of identity of persons who wore them, wear now and who make them.

I. THE AREA AND PERIODIZATION OF TEXTILE POCKETS

The area of wearing and the periods of production and wearing of textile pockets are defined with reference to the sources that the author managed to find and systematize and with reference to data published by other researchers. Textile pockets were worn with folk clothing, and since the 20th century their copies or variations were worn with the national costume not only in Lithuania Minor but also in most of the neighbouring nations.

Based on the metrics of the extant textile pockets and factual records of wearing of pockets, 61 specific and two approximate areas (Klaipėda district and Tilžė region) where *Lietuvininkės* wore textile pockets have been determined; the borders of these areas coincide with the borders of the former Klaipėda region and Lithuania Proper. The territorial distribution of exhibits discovered in the territory that belong to Lithuania Minor is uneven. The biggest number of examples was registered in the territory that belongs to the townships of Dauparai-Kvietiniai, Priekulė and Agluonėnai of Klaipėda district municipality and to the townships of Rusnė and Saugos of Šilutė district municipality.

The collections of textile pockets of other Lithuanian ethnographic regions collected and preserved in the territory of Lithuania Proper are scarce; only a few copies have survived from all the regions of Lithuania Proper.

The context of production and wearing of *Lietuvininkės*' textile pockets has been sought for not only in Lithuania Proper but also beyond its borders. Textile pockets were worn with folk clothing by female residents of Estonia, Finland, Sweden, Norway, the Netherlands, Russia, Ukraine and Germany. The biggest territorial distribution of pockets is found on the Saaremaa island of Estonia, almost all over the territory of Finland, it is rather wide in Norway and in Sweden. From the historical and practical point of view, the closest to Lithuania Minor is the East Prussian Region, which belonged to Germany, and the Pomerania, the Province of West Prussia, where the facts of pocket-wearing are recorded. The general characteristics of textile pockets of the costume of the Bavarian region (Dachau) of the late 19th century are very close to the characteristics of *Lietuvininkės*' pockets. The abundance of textile pockets in traditional clothing of the neighbouring countries gives a reason to raise the hypothesis of the origins of pockets from a

common primary source. Lithuania Minor had contacts with the surrounding countries by land and by sea roads, therefore in search of possible prototypes of *Lietuvinkės*' pockets the traditional clothing of the farther neighbour countries has also been reviewed. Fancy textile pockets, attachable to the waist with metal band or chain or carried in hand are found almost all over the territory of the Netherlands. According to information published by Finnish researchers, textile pockets came to Finland from Germany, Sweden and Russia, therefore a search for examples of textile pockets has been also initiated in the territory of Russia. The research analyses textile pockets from the regions of Arkhangelsk, Vologda, Vladimir, Simbirsk, Samara, Voronezh and Kursk. Identical examples to *Lietuvinkės*' pockets of Lithuania Minor have been found in Ukraine: in the regions of Lugansk, Poltava and Chernihiv. In the regions of Ukraine and Lithuania Minor, which are not connected territorially, the identical handicrafts could have spread and have been established with the sale of sewing machines as well as with advertisements of *fashionable pockets* that were published in periodical or occasional publications of handicrafts distributed along with fabrics, since these pockets are of sophisticated shapes, machine-made and decorated with machine stitch.

By overlooking the fixed periods of producing and wearing of these pockets, it is attempted to consider whether the handicrafts of neighbouring countries could have a direct influence on the emergence and development of *Lietuvinkės*' pockets. The year of production of *Lietuvinkės*' textile pockets, extant in museums and in private archives, is identified even without informants or without recorded written information, since one of the features of decorating the pockets is the composition of ornamentation together with the date. Out of 86 studied examples, the exact or approximate date of production is currently known for 60 items. The studied textile pockets of *Lietuvinkės* were made from the middle of the 19th century to the 4th decade of the 20th century. The earliest of them was made in the middle of the 19th century in Rusnė (Šilutė district municipality), the latest item with the embroidered date of 1938 was found in Kontvainiai village (Klaipėda district municipality).

Pockets belonging to historical folk clothing of Lithuania Proper, that have been found in museum publications and in other sources of information, were made in the early 19th–the 2nd–3rd decades of the 20th century. A more precise identification of the period of production of textile pockets of historical folk clothing of the neighbouring nations, due to the lack of data, is impossible, but even an exploratory

research allows to raise the hypothesis about the possible influence of the neighbouring textiles on the formation of *Lietuvininkės*' pockets.

The dates of production and wearing of textile pockets overviewed in the research indicate the periods of their wearing. Although the data available to determine the beginning of production or wearing is insufficient, the overall trend becomes clearer when the collected facts are organized. According to available data, in museums extant pockets of *Lietuvininkės* and Estonian women were produced and worn at a similar time. The earliest surviving Swedish example was made in 1765 and the Norwegian example was made in the early 18th century. In respect of the period of pocket production, textile pockets, together with regional clothing of local peasants of the Nordic countries, were worn a whole century earlier than in Estonia. Currently, according to available data, it is believed that in the Netherlands and Sweden textile pockets were began to be produced and worn with folk clothing from the middle of the 18th century. By comparing the technological and decoration (colours, ornaments) characteristics of the available examples it is attempted to determine whether the characteristics of pockets of these countries could have influenced the formation of pockets of the neighbouring countries.

Some textile pockets of folk clothing are identical to pockets of the upper class fashion. In the course of the research on *Lietuvininkės*' textile pockets and in order to determine the degree of influence by the upper class on the changes of folk pockets as well as which characteristics were taken over and adapted in a folk pocket, the handicrafts of various shapes and ways of decoration, which were made and worn by the upper class, townspeople and wealthy residents of villages of Lithuania and Europe of the 17th-20th centuries, and which performed the functions of a handbag and purse, have been overviewed. The tied-on pockets, also typical to folk clothing, have become popular among the upper class since the 17th century, therefore, the very earliest examples of folk (Norwegian, Dutch, Swedish) pockets, which in their shapes and decoration are almost indistinguishable from the exhibits of the upper class fashion, should have appeared due to likely influence of the mentioned pockets. Tie tied-on pockets, that have stayed in the upper class fashion until the middle of the 19th century, and the so-called *reticule* (handbags), bags carried in hands, which became popular later and the fashion of which constantly changed, had influenced the characteristics of accessories (textile pockets) of the traditional costume of peasants who were living in the same country.

II. THE TECHNOLOGICAL AND DECORATION CHARACTERISTICS OF THE TEXTILE POCKETS

In this research, the design, shape and size of pockets, that were influenced by the purpose of pockets and the way they were worn, are referred to as the technological characteristics of textile pockets. The sizes of pockets were different and depended on the purpose of pockets. Pockets made and worn at particular period have been studied. In order to reconstruct the environment, situation and motivation of wearing, information on its environment encoded within the item itself has been examined. The characteristics of decoration of pockets that determine whether a pocket is beautiful are: colour, ornamentation, decorative elements. The form of a pocket can be attributed either to technological (in terms of its construction) or to decoration (in terms of the expressiveness of a pocket) characteristics.

Referring to the iconographic material of the written sources and to the material of photography, according to the way of wearing textile pockets of the Baltic region countries are divided into four groups: a) tied to the waist, b) hung from the hip and lowered on the opposite thigh, c) strapped over the shoulder and lowered on the opposite side, d) carried in hand (by holding the handles) or hung on the arm (on the wrist).

All researchers agree that *Lietuvininkės*' pockets were worn on the waist, but their opinions are different when trying to be more specific on which side and how they were worn. In most cases, *Lietuvininkės*' pockets were worn on the right side. Referring to the material of the iconographic sources, the ways of wearing pockets on the left side and in the middle on the waist have been identified. The extant and more easily accessible online coloured lithographs of the 17th-19th centuries are very valuable for exploring the development of particular parts of garments. Modern computer technology provides with an opportunity to more precisely determine the depicted characteristics of clothing (ways of wearing, forms, decoration) which had been difficult to achieve if referring to black-and-white reproductions only. The iconographic sources confirm the statement that in the 17th-early 19th centuries *Lietuvininkės* of Lithuania Minor (Eastern Prussia) wore waist pockets on the apron, and during the cold season also either on the right or on the left side of the coat or in the middle on the waist. There

are only few authentic photographs of the late 19th-early 20th century portraying a pocket that is tied to the waist. During this period *Lietuvinkės* wore their pockets under their aprons therefore in the remaining photographs they are not visible.

Textile pockets of historical folk clothing of the most nations in the Baltic region were worn on the waist. They were flat in shape, either open with an inside of a pocket easily accessible, or closed with a twist of a string, fastened, folded or otherwise closed with various metal bows. *Lietuvinkės* as well as Finnish, Swedish, Estonian and Russian women used strings, sashes or sewn belts to tie the pockets around the waist (on the left side, on the right side or in the middle on the waist), while Swedish, Norwegian and Dutch women used a metal hook to hang the pockets on the sash, waistcoat or on the waistline of a skirt. The pocket was not only tied up, attached by a hook, fastened with buttons, but it was also sewn to the waistline of a skirt on the outer or on the inner side of a skirt. In the neighbouring countries (Sweden, Russia) and in upper class (in the 18th century) it was a popular to tie pockets with a wide sash from the hips or from a shoulder diagonally towards the other thigh or side. *Lietuvinkės* did not wear their pockets this way, although when there were some attempts to popularize the national costume (in the early 20th century), this way of wearing was suggested for wide sashes. This case shows that, despite rejecting fashion trends, practicality and community acceptance were firstly aimed at.

Not decorated and strung or fastened under a skirt pockets can be found in various regions of Lithuania, however, fancy and inventively decorated pockets representing the skilfulness and taste of their wearers were worn on a skirt under the apron. And only in Lithuania Minor they were worn so that their edges would be always visible.

It has been determined that pockets were worn for practical (to carry small items) and aesthetic (a brightly coloured pocket would often adorn a whole costume) purposes. Going out from the house *Lietuvinkė* would always have in her pocket: some money, keys, a handkerchief, and other dear and small things, sometimes sweets. The same and different small objects that reflect the environment, lifestyle and the needs of the owner of a pocket are found in pockets of historical folk clothing and in pockets of the upper class of both *Lietuvinkės* and neighbouring countries.

The top of *Lietuvininkės*' pockets is parallel to the upper edge of a pocket which is rectangular (or trapezoidal) in shape and usually occupies the entire width of a pocket. The contents of a pocket are accessible by inserting one's hand through the top. This is the main construction of *Lietuvininkės*' pocket. Pockets of such construction comprise the majority of Estonian, Finnish and Swedish pockets. In the course of the analysis of the forms of *Lietuvininkės*' pockets, it has been found out that besides the main forms – *rectangular*, *rhomboid* and *trapezoid* – there were the forms of 10 configurations of pockets, therefore their equivalents and possible prototypes have been searched for. *Lietuvininkės*' pockets of the early 20th century are expressive and of unusual forms (4 items), their silhouette resembles a vase, but the shape of their lower part is polygonal; according to currently available data, such pockets do not have equivalents in folk clothing of the neighbouring nations. Their sophisticated silhouette is similar to pockets of the upper class fashion of the 19th century. The sameness of forms of the found pockets supports the hypothesis about the possible influence of the neighbouring nations and of upper class fashion on the diversity of flat forms of *Lietuvininkės*' pockets.

The decoration characteristics of pockets reflect what was dictated by regional fashion trends, the craftsmanship of the sewing, the resources and popularity of the materials available. The *sewing of pockets from the remaining pieces of solid cloth* is the main way of making the pockets of Lithuania Minor. The folk pockets were sewn from different fancy and expensive materials (wool, velvet, satin, calico, linen). The most popular way of decorating folk pockets is embroidery. Pockets were embroidered by using various techniques, by covering the whole surface or only by sewing a contouring ornament. The ornament was usually embroidered with bright colours of threads on the dark background. In Lithuania Minor, in a single handicraft the threads of different types and different colours were combined, the ornaments were sewn by using several types of stitches. Black colour dominates in the front parts of a pocket – in the upper part of the background and inside the pocket. Out of the studied 80 items, 17 items have the upper part of the background left in black, while 27 items are variously embroidered: starting from a minimal ornament (1-4 colours) to the full drawing (11-14 colours). The colourful colouring of pockets is completed with strips of different colours sewn around the perimeter. These playful

details (as well as the lining of pockets) provide much information about the available and used fabrics of the period of their making as well as about textile haberdashery (strips, knitwear, strings), sewing skills and tastes of the maker of a pocket.

The patterns of ornaments of Lietuvininkės' textile pockets are divided into two groups: flora patterns and other. Among 70 items that are decorated with flora patterns, the most commonly used are the following patterns: *bouquet or twig* – 26 items; *stylized tree (flower)* – 20 items; *flower blossom* – 12 items; *wreath* – 10 items. In the group of the other patterns, the following patterns are distinguished: *heart; bird, crown, various archetype (cross, square, rhombus, circle) and Christian (cross, anchor) symbols*. The patterns of ornaments of *Lietuvininkės' textile pockets* were arranged quite differently. Some of them occupy central part of the symmetric or asymmetric composition, while others perform the function of complementing the composition or framing the central accent.

III. SYMBOLIC MEANINGS OF TEXTILE POCKETS

National costumes are not ordinary garments. They are worn during certain occasions and under certain circumstances. Their wearing provides the place and the situation with an additional peculiar meaning. As a variant of human clothing, national costume is part of personal identity and also a symbol: the connection between the individually experienced and collective national identity; as a piece of applied art, it symbolizes the nation and the state³ and presents one of the most beautiful branches of our folk art⁴.

In the course of changing political conditions, symbolic meanings attributed to the national costume have also essentially shifted. During the periods of independent Lithuania, a person who wore national costume declared a strong position of statehood and nationality, and the costume itself (its separate parts), regardless of the aesthetic value or

³ Jurkuvienė 2011/6 141: 26.

⁴ *Lietuvių moterų tautiniai drabužiai. Sodžiaus menas* 7–8. 1939: 5.

the method of composition, was regarded as a means of declaring active political position.

During the Soviet occupation, national costume, its mass production and the free provision of song festival costumes for amateur performers were primarily aimed at supporting foreign propaganda about the free cultural activity of the free USSR citizens. At the same time, along with underground national and church movements, another (ethnic, national) symbolic meaning of the national costume was formed which, in order to avoid repression, was not publicly declared. The wearing of a costume during private occasions was the beginning of manifestations of freedom.

During the period of National Revival (Sąjūdis), the stylized and simplified national costume was popular among active and nationally-oriented young people and it was worn during events, gatherings and get-togethers as an ethno-cultural (folk-style) outfit.

Although the foundations of Lithuanian national clothing were laid in Lithuania Minor, national costume of this region and its exceptional accessory – textile pocket – as parts of cultural heritage of this region were not publicly demonstrated. For decades (during different political periods) during national and regional celebrations and during official ceremonies (processions), the costumes of other ethnographic regions of Lithuania (Suvalkija, Samogitia) were worn in this region as national regional costumes. The dissemination of the regional costume in this region began with the birth of folk ensembles (the 8th decade of the 20th century). *Lietuvininkės'* textile pockets, as compulsory parts of the costume of this region, were established even later (in the 9th decade of the 20th century).

Lietuvininkės' textile pockets, during the traditional period of their wearing, may have had no exceptional symbolic meaning to *Lietuvininkės* themselves, they were simply their personal, fashionable, desirable, practical accessories of clothing, worn together with other parts of clothing; though the characteristics of decoration of pockets displayed the owner's worldview and the understanding of beauty. The entire dark clothing of *Lietuvininkės* as well as a bright coloured pocket were exceptional in comparison to what was fashionable to other ethnic groups or in the city. *Lietuvininkės* were distinguished between and impressed Samogitians who lived in their environment, therefore in the archives there is comprehensive information on *Lietu-*

vininkės' clothing and on its separate parts recorded by Samogitian informants. Women and girls embroidered them and sewed them not only for their own needs, but also for sale. As the centres of making and wearing the pockets are considered Rusnė and Priekulė towns, Klaipėda city and their surroundings, while the distribution of pockets was performed through the markets and fairs (*jomarkai*) where, according to informants, textile pockets – details of traditional clothing – were sold.

Since the occasional clothing was changing, textile pockets came out of fashion too. In the photographs of the 3rd-4th decades of the 20th century that portray girls and women wearing national costumes, not textile pockets, but leather handbags, fashionable in that time, are recorded.

Lietuvininkės' textile pockets as attributes of expressing identity were established during the last decades of the 20th century. Authentic pockets, preserved as beautiful handicrafts of *Lietuvininkės*, acquired the symbolic meaning when the search for the exceptional parts of historical clothing of *Lietuvininkės* had begun, when national costume of Lithuania Minor based on the ethnographic material had been compiled.

Nowadays, the inhabitants of Klaipėda region (though they often come from other ethnographic regions of Lithuania), in order to emphasize their identity as representatives of Lithuania Minor, wear textile pockets not only with the national costume but also with their contemporary outfit.

CONCLUSIONS

Textile pockets of the national costume of Lithuania Minor are created on the basis of the characteristics of textile pockets of historical clothing of *Lietuvininkės* (female inhabitants of Lithuania Minor), therefore their development is studied in the context of *Lietuvininkės*' pockets. To determine the characteristics of *Lietuvininkės*' pockets, all the examples of textile pockets extant in Lithuanian museums and in private collections and recorded in iconography have been collected.

1. Based on the data of museum exhibits and records, textile pockets were prevalent only in the territory belonging to Lithuania Minor, and the borders of localisation of pockets coincide with the borders of the former Klaipėda region and Lithuania Proper. The intensity of wearing textile pockets in the territory of Lithuania Minor is uneven. The biggest number of extant examples was registered in the territory belonging to the townships of Dauparai-Kvietiniai, Priekulė and Agluonėnai of Klaipėda district municipality and to the townships of Rusnė and Saugos of Šilutė district municipality. Approaching closer to Pagėgiai, only one place – Mažaičiai – has been found, where this detail of the costume was worn. The centres of producing and wearing *Lietuvininkės*' pockets are considered Rusnė and Priekulė towns as well as Klaipėda city and their surroundings, while distribution of pockets was performed through markets and fairs (*jomarkai*) where, according to informants, details of traditional clothing – textile pockets – were sold. The trends of decoration fashion of textile pockets could also be distributed this way, it also explains why identical scenes and techniques prevail in different areas.

2. Textile pockets were worn with the regional national costume by female residents of Estonia, Finland, Sweden, Norway, the Netherlands, Russia, Ukraine, Germany and the periphery of Poland. An overview of the primary guidelines of textile pockets of historical folk clothing in the European area has revealed particular trends of their prevalence in individual regions. A large interconnected group was formed between the Nordic countries of the Scandinavian Peninsula and could reach Lithuania Minor by the sea roads. The areas of textile pockets that are the closest to Lithuania Minor – the peripheries of Germany and Poland, as well as Estonia and the Netherlands – have undoubtedly influenced the formation of the characteristics (shape, way of wearing, decoration) of *Lietuvininkės*' pockets.

3. Referring to the indicated dates of textile pockets preserved in museums as well as to the recorded dates of wearing and producing of pockets, the period of producing and wearing of textile pockets together with folk clothing in the Baltic region could encompass the end of the 17th–the middle of the 20th centuries.

The period of the late 17th–18th centuries is recorded in the documents on Lithuanian (iconography) and Norwegian pockets, however, according to their stylistics, Norwegian pockets are attributed to upper

class fashion, while Lithuanian, as it may be perceived from the iconographic drawings – to folk pockets. According to the *data provided in the museums*, it can be stated that since the 18th century textile pockets have already adorned historical folk costumes of Sweden and the Netherlands, and since the early 19th century – the clothing of the residents of Finland, *Lietuvinkės* of Lithuania Minor and peasants of Lithuania Proper. A little later, in the late 19th century, wearing of textile pockets is recorder in historical clothing of peasants of Estonia, Russia and Ukraine.

4. Fashionable accessories (handbags, wallets, bags and pouches) of industrial production were imported to Lithuania from the Western Europe, Russia, and England. The main centres of upper class fashion, which had developed in France, Italy, Germany, also influenced the fashion trends of bags, thus identical examples of the upper class bags are found in the countries where pockets of historical folk clothing were different. Direct or indirect influence is possible, since the examples of pockets of the upper class clothing of identical forms and designs were not only worn, but also widely published in periodicals.

5. Comparative analysis of the design, shape, size and the way of wearing of textile pockets supports the hypothesis about the possible influence of textile pockets of historical folk clothing of the neighbouring nations on the development of technological characteristics of *Lietuvinkės*' textile pockets.

6. *Lietuvinkai* (residents of Lithuania Minor) living alongside other ethnic groups (Samogitians, Suvalkiečiai or Germans) have retained not only their traditional faith (Lutheran, Calvinism, and of other Protestant denominations), but also their traditional style of clothing; pockets worn by their women have remained as exclusive clothing accessories belonging to *Lietuvinkės*, who by female Samogitians were called as “*būrės*”. This way, through the details of clothing, the historic identity of their wearers is reflected.

7. The features of development of textile pockets of the *national costume* of Lithuania Minor made since the 8th decade of the 20th century have been identified: 1) in the 8th decade of the 20th century, along with the spread of the folklore movement, the demand for the national costume of Lithuania Minor, as well as for textile pockets that were worn with it, arose in Klaipėda county. A textile pocket begins to emerge as an exceptional and inseparable part of the costume of this

region; 2) in the late 20th–early 21st centuries, more frequent wearing of textile pockets with modern clothes is observed; it created favourable conditions for creative interpretations of artists who were making the pockets; 3) in the early 21st century, authentic copies and variations of pockets are increased in the apparel of folk ensembles. Companies producing and assembling national costumes (and pockets) are established. Only those pockets that reflect particular characteristics are acknowledged as symbolic accentuates of the regional costume; 4) the propagation of this part of costume is formed among the students of the region through theoretical and practical activities in the classes of art and technologies. Student handicraft exhibitions – a significant contribution to the formation of the image of *Lietuvinkės*’ textile pocket as an exceptional detail of the regional costume and its dissemination in today’s society.

8. Fancy details, worn not with the national costume of Lithuania Minor, but with casual or festive contemporary clothing, are the ethno cultural expressions of the wearer. Even today, women wearing textile pockets with their festive or casual clothing, associate their identity with Lithuania Minor and the wearing of pockets is the way of expressing their identity. Decoration of this handicraft (the choice in decoration) created favourable conditions for its owner to express her aesthetic taste. Those descendants of *Lietuvinkai* who valued handicrafts preserved them, those who were not interested in handicrafts – did not care. It was a fashionable handicraft, its symbolic meanings were ascribed when more attention was paid to the cultural heritage of this ethnic group. Today, a romantic, symbolically engaged attitude towards these handiworks of *Lietuvinkai* is noted.

LIST OF PUBLICATIONS ON THE TOPIC OF THE DISSERTATION

1. Lietuvininkų delmonai Baltijos regiono kontekste [Pockets Delmonas of National Costumes of Lithuania Minor in the Context of the Baltic Region]. *Lietuviai ir lietuvininkai. Etninė kultūra (V). "Tiltai" supplement: Mokslo darbai, No. 32*, 2006, 165–184.

2. Baltijos regiono tautinio kostiumo kišenių ornamentika [Pocket Ornamentation of the Baltic Region National Costume]. *RES HUMANITARIAE*, No. XVII, Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2015, 187–220. ISSN 1822-7708.

3. Klaipėdos krašto delmonų, saugomų muziejuose ir privačiose kolekcijose, lokalizacijos problemos [Localization Studies of Klaipėda Region *Delmonas* from Museums and Private Collections]. *Tradicija ir dabartis / Tradition and Contemporarity – 10*. Scientific works. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2015, 125–146. ISSN 2029-3208.

4. Asmeninio tautinio kostiumo įsigijimo ypatumai ir galimybės Lietuvoje [Peculiarities and Possibilities of Purchasing a Personal National Costume in Lithuania]. *Liaudies kultūra / Folk Culture*, No. 4 (175), 2017, 56–64. ISSN 0236-0551.

5. Augaliniai motyvai delmonų puošyboje. *Profesoriaus Norberto Vėliaus skaitymai (IX). Augalai baltų religijoje ir mitologijoje. Pranešimų santraukos*. 7–8 April, 2016. The Institute of Lithuanian Literature and Folklore, 2016, 8–9.

CONFERENCE PARTICIPATION

1. The report on “Klaipėdos krašto delmonų raida ir kaita (XIX–XXI a.) [The Development and Change of Klaipėda Region *Delmonas* (19th–21st Centuries)]”. 2nd international scientific conference “Tradition and Modernity in Harmony, Confrontation, Development Prospects”, Klaipėda University, Klaipėda, on 15–16 November, 2012.

2. The report on “Dėl Klaipėdos krašto delmonų lokalizacijos [On the Localization of Klaipėda Region *Delmonas*]”. International

interdisciplinary scientific conference “Baltic Languages and Cultures”, Klaipėda University, Klaipėda. On 8-9 May, 2014.

3. The report on «Карманы женского народного костюма в Литве и в соседних странах». International scientific conference «Русские в иноэтничном окружении. Русский фольклор в странах Балтии». Министерство культуры Российской Федерации, Государственный республиканский центр русского фольклора, Russia, Pskov, on 10-12 December, 2014 .

4. The report on «Декорирование карманов народного костюма Литвы и соседних стран» in the international scientific conference «Традиционный костюм народов России в исторической динамике». Министерство культуры Российской Федерации, Государственный республиканский центр русского фольклора, Russia, Moscow, on 25–27 November, 2015.

5. The report on “Klaipėdos krašto lietuvininkų delmonų dekoras kaimyninių tautų aukštuomenės ir liaudiškų kišenių puošybos kontekste” presented in the scientific conference for doctoral students in ethnology “VERITAS ETHNOLOGICA: research by doctoral students in ethnology”, Vytautas Magnus University, Kaunas, on 28 January, 2016.

6. The report on “Augaliniai motyvai delmonų puošyboje”. Scientific conference „Profesoriaus Norberto Vėliaus skaitymai (IX). Augalai baltų religijoje ir mitologijoje“, The Institute of Lithuanian Literature and Folklore, Vilnius, on 7–8 April, 2016.

7. The report on “Augaliniai lietuvininkų delmonų dekorų motyvai kaimyninių tautų aukštuomenės ir liaudiškų krepšelių dekorų kontekste”. Scientific conference “Mažosios Lietuvos etnografiniai tyrimai”, Dvilai Ethnic Cultural Center, Dreverna village, on 17 May, 2016.

8. The report on “Lietuvininkų delmonų lokalizacija ir dekorų charakteristika”. Scientific-practical conference “Etninis ugdymas: Mažosios Lietuvos etninių kostiumų atkūrimas”, Klaipėda Technology Training Center, Klaipėda, on 6 December, 2016.

9. The report on “Asmeninio tautinio kostiumo įsigijimo ypatumai ir galimybės Lietuvoje [Peculiarities and Possibilities of Purchasing a Personal National Costume in Lithuania]”. International scientific conference “National Costume Today” dedicated to celebrate the

Year of Lithuanian National Costume. Lithuanian National Culture Centre, National Museum of Lithuania, Committee on Culture of the Seimas of the Republic of Lithuania, The Ministry of Culture of the Republic of Lithuania, The Ministry of Education and Science of the Republic of Lithuania, Vilnius, on 13–14 February, 2017.

ABOUT THE AUTHOR

From 1976 to 1981, Elena Matulionienė studied at Klaipėda Faculty of The State Art Institute of the Soviet Socialist Republic of Lithuania (present Vilnius Academy of Arts). The author graduated the study programme of Interior and Equipment and acquired the qualification of decorative arts artist. Since 1990 Elena Matulionienė has been working at Klaipėda University. Her scientific interests are: ethnology, folk art, national costume. The purpose of her creative and scientific activities is to popularize and revive the folk art of Lithuania Minor. The artist-ethnologist of Klaipėda Ethnic Culture Center (the coordinator of Folk Art Studies), the expert-consultant of the national costume of Lithuania Minor, since 2011 a PhD student of Klaipėda University in the field of ethnology.

E-mail: elenamatul@gmail.com

MAŽOSIOS LIETUVOS TAUTINIO KOSTIUMO TEKSTILINIŲ KREPŠELIŲ RAIDĄ

Santrauka

Tautiniai kostiumai, kaip ir bet kuri kita apranga, susideda iš atskirų dalių, sujungtų į bendrą visumą, sudarančią tam tikrą stilių. Visos kostiumo dalys yra konkrečios mados, atspindinčios idėją, požiūrį, vertybes, elementai. Drabužių komplektuose, be pagrindinių aprangos dalių, yra ir tekstilinių puošmenų, paskirtimi prilygstančių piniginei ir rankinei, kuriose moterys nešiodavosi smulkius daiktus. Šie rankdarbiai įvairuoja formą, dekorą spalvomis ir raštais, tačiau jie dėl dėvėjimo specifikos ne taip pastebimi, rečiau fiksuojami (fotografuojami, piešiami), aprašomi ir tyrinėjami.

Iki šiol lietuvių tautinio kostiumo tyrėjai daugiausia gilinosi į pačią tautinių drabužių problematiką: kūrimo ištakas, koncepcijas ir interpretacijas, tautiškumo sampratą ir tautinio kostiumo ryšį. Šiuo tyrimu pristatoma šiandien Mažosios Lietuvos tautinio kostiumo komplekte beveik privaloma tapusi detalė – tekstilinis krepšelis, kuris yra (turėtų būti) sukurtas (atkurtas) remiantis istorinės lietuvininkių aprangos tekstilinių krepšelių charakteristikomis. Pirmiausia atlikta lietuvininkių tekstilinio krepšelio analizė lietuvių bei kaimyninių tautų istorinės liaudiškos ir aukštuomenės aprangos tekstilinių krepšelių kontekste. Mažosios Lietuvos tautinio kostiumo tekstilinių krepšelių raida tiriama istorinės lietuvininkių aprangos tekstilinių krepšelių kontekste.

Tiriamoji problema: ar Mažosios Lietuvos vietinių gyventojų lietuvininkių tekstilinių krepšelių dėvėjimas ir dekoras buvo susiję (tiesiogiai ar netiesiogiai) su tapatybės (lietuviybės) raiška, ar tai tik kaimyninių tautų panašios paskirties rankdarbių kopija; ar kito, o jei kito, tai kaip kito šių rankdarbių charakteristika istorinės liaudiškos aprangos (XVII–XX a. I pusė) bei tautinio kostiumo (XX a. II pusė–XXI a.) dėvėjimo laikotarpiams.

Hipotezė: lietuvininkių tekstiliniai krepšeliai turėjo ne tik praktinę funkciją, bet buvo madingas, puošnus aprangos priedas ir tapatybės raiškos elementas, kurio charakteristikos galėjo būti paveikiamos miesto bei dvaro madų ir kitų tautų rankdarbių, pasiekdavusių Mažąją Lietuvą per išvystytus prekybinius mainus, gyventojų migraciją.

Objektas: tyrimo objektą sudaro tekstiliniai krepšeliai, kuriuos apibendrintai galima skirstyti į dviejų laikotarpių dirbinius, besisiekiančius su žmonių gyvenamosios kasdienybės kaita skirtingose politinėse santvarkose:

- 1) XVII–XX a. I pusės Mažosios Lietuvos lietuvių istorinės aprangos tekstiliniai krepšeliai;
- 2) XX a. II pusės ir XXI a. tekstiliniai krepšeliai dėvėti prie Mažosios Lietuvos tautinio kostiumo ir šiuolaikinės etninio stiliaus (etnizuotos) aprangos.

Tikslas – ištirti Mažosios Lietuvos tautinio kostiumo tekstilinių krepšelių raidą, istorinės lietuvininkų ir kaimyninių tautų aprangos tekstilinių krepšelių bei aukštuomenės aprangos krepšelių charakteristikų kontekste.

Uždaviniai:

1. Užfiksuoti visus Lietuvos muziejuose esančius bei asmeninėse kolekcijose išsaugotus lietuvininkų bei kitų Lietuvos regionų liaudiškos aprangos ir tautinio kostiumo tekstilinius krepšelius ir suklasifikuoti juos pagal laikotarpį, teritoriją, technologines bei dekoro charakteristikas.
2. Atskleisti lietuvininkų ir kaimyninių tautų istorinės liaudiškos aprangos tekstilinių krepšelių panašumus ir skirtumus, įvertinti jų atsiradimo, perdavimo, perėmimo galimybes.
3. Palyginti Lietuvoje ir kaimyninėse šalyse dėvėtų istorinės aukštuomenės aprangos krepšelių *ridiculi* pavyzdžių bei istorinės liaudiškos aprangos tekstilinių krepšelių charakteristikas su Mažosios Lietuvos tautinio kostiumo tekstilinių krepšelių charakteristikomis.
4. Nustatyti Mažosios Lietuvos tautinio kostiumo tekstilinių krepšelių raidos tendencijas.
5. Išanalizuoti dabartinę (2000–2017 m.) Mažosios Lietuvos tautinio kostiumo tekstilinių krepšelių gaminių ir dėvėjimo situaciją. Nustatyti jų ryšį su muziejine medžiaga ir kaimynų rankdarbiais.

Darbo naujumas ir aktualumas

Tautinio kostiumo klausimais yra parašytos Vidos Savoniakaitės (1996), Irmos Šidiškienės (2005), Teresės Jurkuvienės (2011) ir kitų autorių disertacijos, monografijos bei straipsniai. Tačiau specifinė kostiumo detalė – tekstilinis krepšelis (*delmōnas*), ypač būdingas Vakarų Lietuvos regionui, nėra išsamiai ištirtas. Iki šiol paskelbta tik keletas apžvalginių straipsnių. Minėtini T. Jurkuvienės (Jurkuvienė 1988; 2006) leidiniai, I. Šidiškienės⁵ straipsniai, E. Matulionienės⁶ pirminių tyrimų publikacijos. Tema aktuali, nes, norint išlaikyti turimo etnokultūrinio paveldo tęstinumą, reikalingi išsamūs tyrimai. Tik tuomet įmanomos dalykinės rekomendacijos bei pasiūlymai šiandienos kūrėjams.

Ginamieji teiginiai:

1. Mažosios Lietuvos tekstilinių krepšelių charakteristikos yra paveiktos kaimyninių tautų ir aukštosios mados tekstilinių krepšelių.
2. Tekstilinių krepšelių gamyba ir dėvėjimas yra vienas iš lietuvininkių raiškos būdų siekiant atsisirti asimiliacijai (su žemaičiais ar su vokiečiais).

Metodai, naudoti renkant medžiagą

1. Lauko tyrimo metodai (stebėjimas, interviu, anketavimas) taikomi norint nustatyti su krepšelių gaminimu bei dėvėjimu susijusių asmenų motyvaciją, veiklos charakteristikas, periodiškumą, akivaizdžią bei numanomą įtaką, simbolines krepšelių dekorų elementų prasmes.
2. Vizualinis tyrimo metodas (fotografavimas) naudojamas, kai siekiama užfiksuoti tekstilinių krepšelių dėvėjimo faktus ir aplinkybes bei tekstilinių krepšelių charakteristikas.

Metodai, taikyti rašant disertaciją

1. Lyginamasis istorinis (lyginama muziejų fonduose sukaupta medžiaga su ikonografinė; šių dienų Mažosios Lietuvos tautinio kostiumo tekstiliniai krepšeliai – su muziejiniais pavyzdžiais; lietuviška medžiaga – su kaimyninių tautų ir aukštuomenės mados analogiškais pavyzdžiais).

⁵ Šidiškienė 1995: 547–595; 1997: 210–316.

⁶ Matulionienė 1995: 595–608; 1997: 60–64; 1997: 53–57; 2005a; 2005b.

2. Matematinės analizės metodas taikomas, kai norima atlikti kiekybinį faktų (išlikusių krepšelių vnt., jų dėvėjimo vietų paminėjimo) registravimą bei apskaitą ir nustatyti santykinį tiriamų objektų paplitimą teritoriniu bei chronologiniu požiūriu.

3. Analitinis aprašomasis metodas taikomas surinktų duomenų analizei atlikti (nagrinėjami matematinės analizės metodu surinkti duomenys – spalvų, formų, dydžių, raštų komponavimo ir kt. technologiniai bei dekorų ypatumai; apibrėžiama tiriamojo objekto – muziejinių eksponatų ir privačių krepšelių – būklė) siekiant nustatyti bendrąsias charakteristikas konkrečiomis vietos ir laiko sąlygomis.

4. Kartografavimo metodas taikomas siekiant nustatyti lietuvininkų tekstilinių krepšelių regioninį, teritorinį paplitimą bei kaimyninių tautų tekstilinių krepšelių paplitimo arealus.

Tyrimo rezultatai

Vizualizavus visus Lietuvos bei užsienio muziejuose, asmeninėse kolekcijose, archyvuose išsaugotus ir ikonografiniuose šaltiniuose užfiksuotus Mažosios Lietuvos istorinės liaudiškos aprangos tekstilinius krepšelius (97 vnt.) ir suklasifikavus pagal technologines bei dekorų charakteristikas nustatyta, kad dauguma (80 %) krepšelių buvo gausiai dekoruoti įvairiomis siuvinėjimo technikomis (per 50 % siuvinėta kryžiu, kita dalis – dekoratyvine bei mašinine siūle, kiliminiu dygsniu, stiklo karoliukais bei mišria technika). Puošniausi (gausiai dekoruoti, su dviem kišenėlėmis, daugiakampio formų) krepšeliai pagaminti XIX a. pab.–XX a. pr. (I–III deš.), o minimaliai siuvinėjimu dekoruotų krepšelių po keletą išliko iš XX a. I, IV deš. Krepšelių dekoravimo būdai ir jų gamybai bei dekorui naudotos medžiagos (audiniai, tekstilinė galanterija, stiklo karoliukai), priemonės ir technologijos teikia konkrečios informacijos (autentiškų pavyzdžių pavidalu) apie krepšelio gamintojų aplinkoje naudotus namudinius bei fabrikinius audinius. Ši informacija taikytina analizuojant ir kitų Mažosios Lietuvos tautinio kostiumo dalių charakteristikas. Ji aktuali atkuriant istorinių liaudiškos aprangos krepšelių rekonstrukcijas bei kuriant krepšelių variacijas, skirtas komplektuoti Mažosios Lietuvos tautinį kostiumą.

Atlikta lokaliųjų tekstilinių krepšelių pavadinimų analizė leidžia teigti, kad krepšelių pavadinimas priklausė ne tik nuo vietovės, kurioje buvo dėvėtas, bet ir nuo asmens, kuris krepšelio pavadinimą nurodė, etninės grupės.

Dekoravimo būdai, ornamentų motyvai ir krepšelių formų variacijos įvairių derinių pavidalu gyvavo visą tiriamų krepšelių gaminimo laikotarpį Mažajai Lietuvai priklausančioje teritorijoje. Vienoje vietoje (Svencelės k.) išlikusių 16 vnt. krepšelių kolekcija patvirtina skirtingų dekorų tendencijų gyvavimą apibrėžtoje teritorijoje.

Atlikus muziejinių eksponatų dekorų bei dekorų apibūdinimų, užfiksuotų archyvų dokumentuose ir lauko tyrimų metu, analizę, nustatyta, kad išlikę eksponatai ir amžininkų atsiminimai nurodo tuos pačius augalinius krepšelių puošybos motyvus. Pagrindiniai lietuvininkų krepšelių dekorų motyvai yra augalų vaizdavimas puokštės, šakelės, stilizuoto medžio, žiedo bei vainiko pavidalais. Šie motyvai dažni ir kaimyninių tautų liaudiškų bei aukštuomenės krepšelių dekore. Publikuotais siuvinėjimo raštų piešiniais naudotasi ir aukštuomenėje ir prastuomenėje. Atlikti tyrimai patvirtina dalinę tarptautinių ryšių bei aukštuomenės madų įtaką liaudies kostiumo dekorų formavimuisi ir kaitai. Ornamento variacijos galėjo atsirasti vienai meistrei siuvinėjant keletą krepšelių pagal jau turimą paklausų pavyzdį arba kelioms siuvinėtojoms kopijuojant patikusią kompoziciją. XX a. pr. šios rūšies rankdarbiai buvo gaminami ne tik savo poreikiams, bet ir pardavimui.

Tyrimas parodė, kad XX a. pab.–XXI a. pr. profesionalų (dailininkų tekstilininkų) bei mėgėjų sukurtuose krepšeliuose atsispindi tradicijos tęsa. Augalinis motyvas išliko pagrindiniu dekoru elementu ir XX a. pab.–XXI a. pr. krepšeliuose.

Mažosios Lietuvos (XIX a. pab.–XX a. pr.) tekstilinių krepšelių charakteristikoms artimų pavyzdžių rasta Vokietijoje (Bavarija, Dachau, nuo XIX a. vid.). Šie rankdarbiai galėjo pasiekti Mažąją Lietuvą kartu su Vokietijos ir Austrijos pasienyje (Zalcburge) gyvenusiais ir į Mažąją Lietuvą (1710–1736 m.) persikėlusiais kolonistais. Pastebėti tapatūs tekstilinių krepšelių dekorų elementų komponavimo principai, tačiau vokiškų krepšelių konstrukcija artimesnė aukštuomenės krepšelių konstravimo būdai. Įmantrios lietuvininkų tekstilinių krepšelių daugiakampio formos atkartoja XVIII–XIX a. Anglijos, Prancūzijos, Norvegijos, Vokietijos aukštuomenės damų dėvėtų krepšelių siluetus. Vėlyvoji istorinė lietuvininkų apranga (XIX a. pab.–XX a. pr.), iš kitų Lietuvos etnografinių regionų išsiskirianti tamsiu spalviniu koloritu, fabrikinų bei manufaktūrinių audinių gausa, sijonų bei švarkelių modeliais, labai artima šiame krašte gyvenusių olandų valstiečių šventinei aprangai. Netikėtas lietuvininkų ir ukrainiečių (Полтавщина,

Луганщина) XIX a. pab.–XX a. pr. tekstilinių krepšelių identiškumas. Tuo pačiu laikotarpiu pagaminti krepšeliai dekoruoti mašinine siūle minimalistiniu ornamentu. Artimi dekoru siužetai, tapatus elementų komponavimo būdas, varijuoja tik krepšelių siluetai (lietuvininkų krepšeliai – daugiakampio formos). Vienetinio, iš profiliuotų audinio atraižų susiūto, tekstilinio krepšelio variacija aptikta Ukrainos (Полтавщина) regione. Šie faktai patvirtina tarptautinių ryšių įtaką istorinės liaudiškos aprangos, kartu ir jos pagrindu sukurto tautinio kostiumo dalių charakteristikų formavimuisi.

Lauko tyrimo rezultatai atskleidžia, kad XXI a. didžiausią tekstilinius krepšelius dėvinčių pateikėjų grupę sudaro Mažosios Lietuvos saviveiklinių folkloro bei liaudies dainų ir šokių, kapelų kolektyvų narės, kurios tekstilinius krepšelius dėvi su Mažosios Lietuvos tautiniu kostiumu kaip jo privalomąją dalį. Tyrimas atskleidė, kad krepšelių dėvinti moteris, jei jai patinka visas kostiumas, pozityviai vertina ir krepšelių, arba norėtų kitokio, jos pačios estetinius poreikius labiau atliepiančio nei su jos dėvimu kostiumu komplektuoto, krepšelio. Asmeninius Mažosios Lietuvos tautinius kostiumus (ir krepšelius) įsigyjantys užsakovai dažniausiai turi kostiumo ir krepšelio charakteristikų vizijas arba jas susiformuoja kostiumo įsigijimo konsultacijų metu. Išskirtinis dėmesys krepšelio dekorui ir jam priskiriamoms simbolinėms prasmėms pastebėtas gaminant (užsakant pagaminti) asmeninį tekstilinį krepšelį. Krepšelis, kaip sąmoninga priklausymo Mažajai Lietuvai raiška, dėvimas ne tik su tautiniu, bet ir su kasdienine ar šventine šiandienine apranga.

Disertacijos struktūra

Disertaciją sudaro įvadas, tyrimo šaltinių ir tyrinėjimų apžvalga, trys dalys, išvados, literatūros ir kitų šaltinių sąrašas bei priedai.

Įvade keliama tiriamoji problema, nurodomas tyrimo objektas, apibrėžiamas tikslas, formuluojami uždaviniai, aptariami pasirinkti metodai, apžvelgiami šaltiniai ir literatūra, pristatoma kokiomis teorinėmis priegomis vadovaujasi tyrėjas.

I dalis. Apibrėžiamas Mažosios Lietuvos istorinės liaudiškos aprangos tekstilinių krepšelių arealas ir nustatoma jų gaminimo ir dėvėjimo periodizacija. Pristatoma muziejuose ir privačiose kolekcijose išsaugotų autentiškų Mažosios Lietuvos tekstilinių krepšelių lokalizacija bei gaminimo laikotarpiai. Aptariami kitų Lietuvos etnografinių re-

gionų istorinės liaudiškos aprangos tekstilinių krepšelių paplitimo arealai, dėvėjimo laikotarpiai. Pristatomi kaimyninių tautų (estų, suomių, švedų, norvegų, rusų, ukrainiečių, olandų, vokiečių) istorinės liaudiškos aprangos ir aukštuomenės istorinės aprangos tekstilinių krepšelių paplitimo arealas, gaminimo laikotarpiai. Nustatomos teritorijos, kuriose užfiksuoti ankstyviausi šios rūšies rankdarbių gaminimo ir dėvėjimo faktai. Keliamas lietuvininkų tekstilinių krepšelių atsiradimo klausimas šių rankdarbių tarptautinio arealo bei periodizacijos kontekste.

II dalis. Tiriamas Mažosios Lietuvos istorinės liaudiškos aprangos tekstilinių krepšelių atsiradimo klausimas atsižvelgiant į šių rankdarbių technologines (konstrukcija, forma ir dydis) bei dekorą (spalva, ornamentika) charakteristikas. Lyginami Mažosios Lietuvos, kitų Lietuvos regionų, kaimyninių tautų bei aukštuomenės istorinės aprangos tekstiliniai krepšeliai dėvėjimo būdo, paskirties, gamybos būdų bei dekoravimo aspektais.

III dalis. Mažosios Lietuvos tautinio kostiumo tekstilinių krepšelių raida tirama Mažosios Lietuvos istorinės liaudiškos aprangos tekstilinių krepšelių charakteristikų kontekste. Nagrinėjamos šio rankdarbio dėvėjimo bei dekorą simbolinės prasmės juos dėvėjusių bei dabar dėvinčių ir gaminančių asmenų motyvacijos ir tapatybės raiškos aspektu.

IŠVADOS

Mažosios Lietuvos *tautinio kostiumo tekstiliniai krepšeliai* sukurti remiantis *lietuvininkų* istorinės aprangos tekstilinių krepšelių charakteristikomis, o jų raida tirta *lietuvininkų krepšelių* kontekste. Siekiant nustatyti lietuvininkų krepšelių charakteristikas surinkti visų Lietuvos muziejuose, asmeninėse kolekcijose bei ikonografijoje išsaugotų lietuvininkų tekstilinių krepšelių pavyzdžiai.

1. Tekstiliniai krepšeliai, remiantis muziejinių eksponatų bei fiksiacijų duomenimis, buvo paplitę tik Mažajai Lietuvai priklausančioje teritorijoje, o krepšelių lokalizacijos ribos sutampa su buvusio Klaipėdos krašto ir Didžiosios Lietuvos riba. Pačioje Mažosios Lietuvos teritorijoje tekstilinių krepšelių dėvėjimo intensyvumas nevienalytis. Daugiausia išlikusių pavyzdžių užfiksuota Klaipėdos r. savivaldybės Daparių–Kvietinių, Priekulės bei Agluonėnų seniūnijoms ir Šilutės r. savivaldybės Rusnės bei Saugų seniūnijoms priklausančioje teritorijoje. Artėjant į Pagėgių pusę, rasta tik viena vietovė – Mažaičiai, kurioje dėvėta ši kostiumo detalė. Lietuvininkų krepšelių gaminimo ir dėvėjimo centrais laikytini Rusnės ir Priekulės miesteliai bei Klaipėdos miestas ir jų apylinkės, o krepšelių platinimas sklido per juose vykusius turgus ir *jomarkus*, kuriuose, remiantis pateiktųjų duomenimis, buvo prekiaujama ir tradicinės aprangos detalėmis – tekstilniais krepšeliais. Šiuo būdu galėjo būti platinamos tekstilinių krepšelių dekoracijos, o tai paaiškina tapačių dekoravimo siužetų bei technikų paplitimą skirtingose vietovėse.

2. Tekstilinius krepšelius prie regioninio liaudiško kostiumo dėvėjo Estijos, Suomijos, Švedijos, Norvegijos, Nyderlandų, Rusijos, Ukrainos, Vokietijos ir Lenkijos paribio gyventojos. Apžvelgus pirmines europinio istorinės liaudiškos aprangos tekstilinių krepšelių arealo gaires, matomos tam tikros jų paplitimo atskiruose regionuose tendencijos. Stambi tarpusavyje susijusi grupė susiformavo tarp Šiaurės šalių Skandinavijos pusiasalyje ir galėjo pasiekti Mažąją Lietuvą jūriniais keliais. Arčiausiai Mažosios Lietuvos esantys tekstilinių krepšelių arealai – Vokietijos ir Lenkijos paribys, Estija bei Nyderlandai – turėjo neabejotinos įtakos lietuvininkų krepšelių charakteristikų (formos, dėvėjimo būdo, dekoracijos) formavimuisi.

3. Remiantis muziejuose išsaugotų tekstilinių krepšelių datavimu bei krepšelių dėvėjimo ir gaminimo fiksacijų datomis, Baltijos regiono liaudiškos aprangos tekstilinių krepšelių gaminimo bei dėvėjimo laikotarpis galėtų apimti XVII a. pab.–XX a. vid.

XVII a. pab.–XVIII a. laikotarpis fiksuotas lietuviškų (ikonografijoje) ir norvegiškų krepšelių dokumentuose, tačiau, remiantis stilistika, norvegiški krepšeliai priskirtini aukštuomenės madai, o lietuviški, kiek galima įžvelgti ikonografiniuose piešiniuose, – liaudiškiems krepšeliams. Remiantis *muziejų pateiktais duomenimis*, galima teigti, kad nuo XVIII a. tekstiliniai krepšeliai jau puošia Švedijos, Nyderlandų istorinės liaudiškos aprangos komplektus, o nuo XIX a. pr. – Suomijos ir Mažosios Lietuvos lietuvininkų bei Didžiosios Lietuvos valstiečių aprangą. Kiek vėliau, XIX a. pab., fiksuotas tekstilinių krepšelių dėvėjimas Estijos, Rusijos bei Ukrainos istorinėje valstiečių aprangoje.

4. Madingi pramoninės gamybos aprangos priedai (rankinės, piniginės, rankinukai ir kapšeliai) į Lietuvą buvo importuojami iš Vakarų Europos, Rusijos, Anglijos. Pagrindiniai aukštosios mados centrai, susiformavę Prancūzijoje, Italijoje, Vokietijoje, darė įtaką ir rankinių madoms, tad identiškų aukštuomenės rankinių pavyzdžių aptinkama valstybėse, kurių istorinės liaudiškos aprangos tekstiliniai krepšeliai skirtingi. Tiesioginė ar netiesioginė įtaka galima, nes identiškų formų bei konstrukcijos aukštuomenės aprangos krepšelių pavyzdžiai buvo ne tik dėvimi, bet ir plačiai viešinami periodiniuose leidiniuose.

5. Lyginamoji tekstilinių krepšelių konstrukcijos, formos, dydžio ir dėvėjimo būdo analizė palaiko hipotezę ir dėl galimos kaimyninių tautų istorinės liaudiškos aprangos tekstilinių krepšelių įtakos lietuvininkų tekstilinių krepšelių technologinių charakteristikų raidai.

6. Lietuvininkai, gyvendami šalia kitų etninių grupių (žemaičių, suvalkiečių ar vokiečių) išlaikė ne tik savo tradicinį (liuteronų, kalvinų ir kt. protestantiškų denominacijų) tikėjimą, bet ir tradicinę aprangos stilių, o jų moterų dėvėti krepšeliai išliko kaip lietuvininkų, kurias žemaitės vadino „būrėmis“, išskirtiniai aprangos priedai. Šitaip, per aprangos detales, atsispindi jų dėvėtojų istorinis tapatumas.

7. Nustatyti Mažosios Lietuvos *tautinio kostiumo* tekstilinių krepšelių, sukurtų nuo XX a. VIII deš. raidos bruožai: 1) XX a. VIII deš., kartu su folklorinio judėjimo sklaida, Klaipėdos apskrityje susiformavo tautinio kostiumo, o kartu ir prie jo dėvimų tekstilinių krepšelių poreikis; tekstilinis krepšelis pradeda įsitvirtinti kaip išskirti-

nė ir būtina šio regiono kostiumo detalė; 2) XX a. pab.–XXI a. pr. pastebėtas dažnesnis tekstilinių krepšelių dėvėjimas su šiuolaikine apranga, sukūręs palankias sąlygas krepšelius gaminančių dailininkų kūrybinėms interpretacijoms; 3) XXI a. pr. folkloro kolektyvų aprangoje pagausėja autentiškų krepšelių kopijų ir variacijų; kuriasi tautinius kostiumus (ir krepšelius) gaminančios ir komplektuojančios įmonės; simboliu regioninio kostiumo akcentu pripažįstami jau tik konkrečias charakteristikas perteikiantys krepšeliai; 4) formuojama šios kostiumo dalies sklaida tarp regiono moksleivių per dailės ir technologijų teorinius bei praktinius užsiėmimus; studentiškų rankdarbių parodos – svarus indėlis formuojant lietuvininkų tekstilinio krepšelio, kaip išskirtinės regioninio kostiumo detalės, įvaizdį ir jo sklaidą šių dienų visuomenėje.

8. Puošnios detalės, dėvimos ne prie Mažosios Lietuvos tautinio kostiumo, o prie kasdieninės ar šventinės šiandieninės aprangos, – dėvinčiojo asmens etnokultūrinė raiška. Ir šiandien moterys, prie šventinės ar kasdieninės aprangos dėvinčios tekstilinius krepšelius, savo tapatybę sieja su Mažąja Lietuva, o krepšelių dėvėjimas – jų tapatybės raiška. Šio rankdarbio dekoravimas (dekoro pasirinkimas) sudarė palankias sąlygas savininkės estetinei saviraiškai pasireikšti. Rankdarbius branginę lietuvininkų palikuonys juos išsaugojo, rankdarbiais nesidomintys – nesureikšmino. Tai buvo madingas rankdarbis, kuriam simbolinės prasmės buvo priskirtos pradėjus intensyviau domėtis šios etninės grupės kultūriniu palikimu. Šiandien pastebimas romantinio, simboliškai angažuoto požiūrio į šiuos lietuvininkų rankdarbius proveržis.

PUBLIKACIJOS DISERTACIJOS TEMA

1. Lietuvininkų delmonai Baltijos regiono kontekste. *Lietuviai ir lietuvininkai. Etninė kultūra (V)*. „Tiltai“ priedas: Mokslo darbai, Nr. 32, 2006, 165–184.
2. Baltijos regiono tautinio kostiumo kišenių ornamentika. *RES HUMANITARIAE*, T. XVII, Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2015, 187–220. ISSN 1822-7708.
3. Klaipėdos krašto delmonų, saugomų muziejuose ir privačiose kolekcijose, lokalizacijos problemos. *Tradicija ir dabartis / Tradition and contemporarity – 10*. Mokslo darbai. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2015, 125–146. ISSN 2029-3208.
4. Asmeninio tautinio kostiumo įsigijimo ypatumai ir galimybės Lietuvoje. *Liaudies kultūra*, Nr. 4 (175), 2017, 56–64. ISSN 0236-0551.
5. Augaliniai motyvai delmonų puošyboje. *Profesoriaus Norberto Vėliaus skaitymai (IX). Augalai baltų religijoje ir mitologijoje. Pranešimų santraukos*. 2016 m. balandžio 7–8 d. Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2016, 8–9.

DALYVAVIMAS KONFERENCIJOSE

1. Pranešimas „Klaipėdos krašto delmonų raida ir kaita (XIX–XXI a.)“. II tarptautinė mokslinė konferencija „Tradacijos ir modernumo dermė, priešprieša, raidos perspektyvos“, Klaipėdos universitetas, Klaipėda, 2012 m. lapkričio 15–16 d.
2. Pranešimas „Dėl Klaipėdos krašto delmonų lokalizacijos“. Tarptautinė tarpdalykinė mokslinė konferencija „Baltų kalbos ir kultūros“, Klaipėdos universitetas, Klaipėda, 2014 m. gegužės 8–9 d.
3. Pranešimas «Карманы женского народного костюма в Литве и в соседних странах». Tarptautinė mokslinė konferencija «Русские в иноэтничном окружении. Русский фольклор в странах Балтии», Министерство культуры Российской Федерации, Государственный республиканский центр русского фольклора, Rusija, Pskovas, 2014 m. gruodžio 10–12 d.

4. Pranešimas «Декорирование карманов народного костюма Литвы и соседних стран». Tarptautinė mokslinė konferencija «Традиционный костюм народов России в исторической динамике», Министерство культуры Российской Федерации, Государственный республиканский центр русского фольклора, Rusija, Maskva, 2015 m. lapkričio 25–27 d.

5. Pranešimas „Klaipėdos krašto lietuvininkų delmonų dekoras kaimyninių tautų aukštuomenės ir liaudiškų kišenių puošybos kontekste“ mokslinėje etnologijos doktorantų konferencijoje „VERITAS ETHNOLOGICA: etnologijos doktorantų tyrimai“, Vytauto Didžiojo universitetas, Kaunas, 2016 m. sausio 28 d.

6. Pranešimas „Augininiai motyvai delmonų puošyboje“. Mokslinė konferencija „Profesoriaus Norberto Vėliaus skaitymai (IX). Augalai baltų religijoje ir mitologijoje“, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, Vilnius, 2016 m. balandžio 7–8 d.

7. Pranešimas „Augininiai lietuvininkų delmonų dekorų motyvai kaimyninių tautų aukštuomenės ir liaudiškų krepšelių dekorų kontekste“. Mokslinė konferencija „Mažosios Lietuvos etnografiniai tyrimai“, Dovilų etninės kultūros centras, Drevernos kaimas, 2016 m. gegužės 17 d.

8. Pranešimas „Lietuvininkų delmonų lokalizacija ir dekorų charakteristika“. Mokslinė-praktinė konferencija „Etninis ugdymas: Mažosios Lietuvos etninių kostiumų atkūrimas“, Klaipėdos technologijų mokymo centras, Klaipėda, 2016 m. gruodžio 6 d.

9. Pranešimas „Asmeninio tautinio kostiumo įsigijimo ypatumai ir galimybės Lietuvoje“. Tarptautinė mokslinė konferencija „Tautinis kostiumas šiandien“, skirta tautinio kostiumo metams paminėti, Lietuvos nacionalinis kultūros centras, Lietuvos nacionalinis muziejus, Lietuvos Respublikos Seimo kultūros komitetas, Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, Vilnius, 2017 m. vasario 13–14 d.

APIE AUTORE

Elena Matulionienė nuo 1976 iki 1981 metų studijavo Lietuvos TSR Valstybiniame dailės institute (Vilniaus Dailės akademija), Klaipėdos fakultete. Įgijo interjero ir įrenginių specialybę, dekoratyvinės dailės dailininkės kvalifikaciją. Nuo 1990 metų dirbo Klaipėdos universitete. Mokslinių interesų sritys – etnologija, tautodailė, tautinis kostiumas. Kūrybinės ir mokslinės veiklos tikslas – populiarinti ir gai-vinti Mažosios Lietuvos liaudies meną. Elena Matulionienė – Klaipėdos etnokultūros centro dailininkė-etnologė (Liaudies dailės studijos koordinatorė), Mažosios Lietuvos tautinio kostiumo ekspertė-konsultantė, nuo 2011 metų Klaipėdos universiteto etnologijos mokslo krypties doktorantė.

Kontaktai: elenamatul@gmail.com

Klaipėdos universiteto leidykla

Elena Matulionienė

THE DEVELOPMENT OF TEXTILE POCKETS OF THE NATIONAL COSTUME
OF LITHUANIA MINOR

Summary of doctoral dissertation

MAŽOSIOS LIETUVOS TAUTINIO KOSTIUMO TEKSTILINIŲ KREPŠELIŲ
RAIDA

Daktaro disertacijos santrauka

Klaipėda, 2018

SL 1335. 2018 08 16. Apimtis 2,5 sąl. sp. l. Tiražas 30 egz.

Išleido ir spausdino Klaipėdos universiteto leidykla, Herkaus Manto g. 84, 92294 Klaipėda

Tel. (8 46) 398 891, el. paštas: leidykla@ku.lt; interneto adresas: <http://www.ku.lt/leidykla/>